

7
Warszawa, 2013-02-15

BRPO-KMP-071/2013

Małgorzata Molak
starszy referent
Zespół „Krajowy Mechanizm Prewencji”

Notatka służbowa

W dniu 14 lutego 2013 roku odbyło się spotkanie dotyczące projektu „Chcę być z Tobą mamą”, którego celem jest utworzenie oddziałów dla matek z dziećmi w placówkach resocjalizacyjnych. W dyskusji zorganizowanej z inicjatywy fundacji Po Drugie i Wyższej Szkoły Nauk Społecznych PEDAGOGIUM, udział wzięli przedstawiciele placówek (dyrektor MOW w Cerekwicy Nowej, dyrektor ZPiSdN w Falenicy), ministerstw, urzędów, przedstawiciele nauki w zakresie resocjalizacji i prawa, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

Spotkanie rozpoczęło się wywołaniem problemu nieletnich matek w placówkach. Prezes fundacji Po drugie – Agnieszka Sikora, przedstawiła dane statystyczne za 2012 rok na temat liczby placówek resocjalizacyjnych dla dziewcząt (32 - w tym koedukacyjne) oraz ciężarnych dziewcząt (dane z 26 placówek). Prezes zaznaczyła 3 obszary problemowe związane z aspektem nieletnich matek: współpraca z instytucjami, praca z nieletnią, organizacja placówek. Zaprezentowane zostały dotychczasowe rozwiązania jak np. umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, matki i dziecka w domu samotnej matki (a głównie samego dziecka), urlop wychowanki na mocy art. 90 u.p.n. Zdaniem fundacji rozwiązanie problemu powinno iść dwutorowo, poprzez edukację nieletnich i zmiany systemowe. W tym celu została powołana Rada Programowa Projektu, która we współpracy z koalicją specjalistów z różnych resortów i organizacji pozarządowych oraz dyrektorów placówek, wdrażać będzie przyjęte rozwiązania. Fundacja pracuje nad raportem na temat sytuacji matek z dziećmi w placówkach resocjalizacyjnych.

Rozpoczynając dyskusję, Rektor WSNS PEDAGOGIUM – Marek Konopczyński, zadał następujące pytania problemowe: „czym jest dobro matki i dziecka?”, „czy powinno się zmieniać sposób funkcjonowania placówek?” oraz „czy nieletnia powinna ponosić konsekwencje w postaci odebrania jej dziecka, które przewiduje system prawny?”. Jako pierwsza głos zabrała prof. Monika Płatek, przytaczając art. 18 Konstytucji, wskazujący, iż macierzyństwo jest w Polsce pod ochroną, w związku z czym, obecne przepisy są niekonstytucyjne. Zasygnalizowała także, iż prawo w Polsce zezwala na inicjację seksualną w wieku 15 lat, nie nadając możliwości przyjmowania tabletek antykoncepcyjnych. Zgromadzeni goście podjęli rozważania na temat tego, czy fakt zajścia w ciążę nie powinien nadawać nieletniej pełnoletniości. Podsumowując, prezes fundacji Po drugie podkreśliła, iż należy zastanowić się nad tym, jakie zmiany należy wprowadzić, aby nieletnia matka mogła być opiekunem prawnym swojego dziecka oraz stworzeniem możliwości pobytu w placówkach resocjalizacyjnych.

Prof. Wiesław Ambrozik wskazywał na znaczenie kontaktu dziecka z matką w pierwszych 3 latach swojego życia oraz walory wychowawcze dla nieletniej matki, jak i całej grupy, z przebywania w placówce resocjalizacyjnej wraz z dzieckiem. Przypomniwał, iż rozwiązania przyjęte w zakładach karnych w tym zakresie, funkcjonują od wielu lat, więc praktykę oddziałów dla matek z dziećmi należy przenieść na grunt placówek dla nieletnich. Dyrektor Biura Polityki Społecznej Urzędu m. st. Warszawy – Teresa Sierawska, oddając słuszość słowom profesora, dodała, iż nie należy separować matek z dziećmi od reszty wychowanek.

W następnej części dyskusji, Agnieszka Sikora, zadała pytanie do dyrektorów placówek o to „jak duże byłoby ich przeorganizowanie [w celu zapewnienia opieki nieletnim matkom i jej dzieciom]?”. Dyrektor ZPiSdN w Falenicy – Romuald Sadowski, wskazał, iż ze względu na przepisy u.p.n. nie może przyjąć do placówki niemowlęcia. Ponadto, z racji konieczności rozliczania się ze wszystkich zakupów - w tym pieluch i żywności dla dzieci - ryzykuje usłyszeniem zarzutów o niewłaściwe gospodarowanie środkami. Dyrektor zasugerował wprowadzenie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości możliwości pobytu nieletniej z dzieckiem, czasowo i na określonych warunkach. Dyrektor MOW w Cerekwicy Nowej – Marek

Krzyżostaniak, zasygnalizował natomiast, iż obowiązuje go arkusz edukacyjny, który określa jaki personel może zostać zatrudniony do pracy w Ośrodku. Prawo nie przewiduje zaś etatu dla opiekunki czy położnej. Dyrektor wskazał wadę rozwiązania umieszczenia nieletniej w domu samotnej matki, bowiem ze względu na brak rejonizacji, może zostać oddzielona od rodziny. Na poparcie słów podał przykład nieletniej, pochodzącej z okolic Gdańska, która zamieszka w ww. domu w województwie śląskim.

Zabierając głos w dyskusji, przedstawiciel Rzecznika Praw Dziecka wyraziła wątpliwość finansowania przez powiaty zmian w działalności Ośrodków. Dyrektor ZPiSdN zauważył, iż mogą przeznaczyć na ten cel środki, które lokują w domach dla samotnych matek, czy domach dziecka.

Podsumowaniem spotkania, można uznać refleksję dr Krzysztofa Wojcieszka, iż przed postulowaniem i wprowadzaniem rozwiązań, należy zgromadzić wiedzę i poznać obszary zagrożeń. Jego zdaniem, należy prowadzić działania edukacyjne wśród polityków, urzędników na temat skutków oddzielenia matki od dziecka oraz edukację rodziców, aby udzielali wsparcia córkom.

Na zakończenie, prof. Marek Konopczyński oznajmił, iż nie można odebrać dzieciom prawa do kontaktu z matkami, dlatego słuszne jest hasło projektu „Chcę być z Tobą mamą”. Na bazie raportu dotyczącego sytuacji nieletnich matek z dziećmi, zwoływane będą kolejne spotkania w celu wyznaczenia kierunku zmian w prawie i funkcjonowaniu placówek.

DYREKTOR ZESPOŁU

Justyna Róża Lewandowska

19.02.2013r.